

1950 Sonrası Türk Tiyatrosu - 1

1. (Medresede Mevlana'nın oturduğu bölümün bir odası. Odanın bir kısmı ve medresenin avlusu görünür. Avluda Mevlana'nın müritleri çeşitli işler yapmaktadır. Arada bir odanın önünde durup konuşulanları duymaya çalışırlar, sonra işlerine devam ederler. Odada Tebrizli Şems ile Mevlana konuşmaktadırlar.)

Tebrizli Şems: (Kitapları bir bir raftan alır, yere atar.) Artık başka kitaplar okuyacaksın, ben vereceğim onları sana. Yenile kendini. Kafanı, ruhunu gençleştir.

Mevlana: Ben de bunun özlemindeyim.

Tebrizli Şems: Dünyada iki şey var Celalettin: âşık ve Mâşuk.

Mevlana: Âşık kim, âşık olunan hangisi? Özünde ikisi de birbirinin kişiliğinde erimiş, tek olmuşlardır. İnsan ve Tanrı! Ey Şems; ölüydüm dirildim, ağlayıştım gülüş oldum. Yalnızdım, dostumu buldum.

Bu metin ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Turan Oflazoğlu'na ait bir eserden alınmıştır.
B) Mekânın ayrıntılı tasvirine yer verilmiştir.
C) İki kişi arasında geçen bir diyalogdan oluşmaktadır.
D) Yerleşmiş değer yargıları sorgulanmaktadır.
E) Tasavvuf felsefesinden söz edilmektedir.

2. (Kanunî'nin arz odası. Kanunî ve Mustafa)

Kanunî: (Mustafa'ya bir ferman uzatarak) Safevilerin fitne ve fesadını önlemek için Amasya eyaletini size münasip görürüm. Biz dahi cennetmekân pederimiz Selim Han zamanında orada bulunduk.

Mustafa: (Babasının önünde yere kapanır.) Emriniz baş üstüne hünkârim.

Kanunî: (Oğlunun önünde durur, yüzünde yumuşak çizgiler belirmiştir.) Eh artık bir baba oğul gibi konuşabiliriz.

Mustafa: (Babasının elini öper, bekler.)

Kanunî: Seni ateşte denedim oğlum, sen istediğim adamsın. Bu devletin istediği adamsın. Seni bir de sulhta denemek isterim.

Mustafa: Biz saadetlû hünkârımızın izinden ayrılmamayı en münasip buluruz efendimiz. Muvaffakiyet o yoldadır, biliriz.

Bu metin için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olayın yaşandığı dönemin söyleyiş özellikleri görülür.
B) Kahramanlar, halktan kişiler arasından seçilmiştir.
C) Kişilerin aklından geçenleri yansıtmak için monologlara başvurulmuştur.
D) Toplumsal bir sorun, şiirsel bir dil kullanılarak verilmiştir.
E) Geleneksel tiyatrodan da olduğu gibi zaman ve mekân unsurlarına yer verilmemiştir.

3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

(Karacaören köyü, Mahmut'un evi... Genişçe bir oda görünür. Dekorda yalnızca oyunda geçen öğeler bulunur. Kapı, pencere, ocak, kerevet, sandık vb. Sahne önü avludur. Köy yolu evin sağından kıvrılarak hafif bir tümseği aşar. Vakit akşamdır. Perde açıldığında ev sahnesi görünür.)

Halime: Önceleri zor gelir ama alışsın.

Kadınlar: Alışmayı usuna koyunca bir kez...

Zehra: (Birden silkinir, isyanla) Bunun alışması olur mu? Ben...

I. Kadın: Üstüne kuma gelen ne ilk ne son kadınsın sen.

III. Kadın: Yasası böyle kurulmuş erkeklerce.

Kadınlar: Erkeklerce...

Zehra: Başka bir yasa var benim yüreğimde, onu izleyeceğim.

II. Kadın: Binlerce Karacaören'de binlerle kadının yazgısı bu, sen mi değiştireceksin?

3. **Bu tiyatro metni için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Oyunun dramatik örgüsü, insana özgü bir gerçekliği ifade etmek amacıyla düzenlenmiştir.
B) Toplumdaki bir değer çatışması; olay örgüsü, zaman, mekân ve kişilerle anlatılmıştır.
C) Toplumla çatışma içinde ve uyumsuz olan bireyin bunalımları, geleneksel Türk tiyatrosuna uygun bir şekilde gösterilmiştir.
D) Zaman, mekân, dekor ve sahne metnin başındaki açıklamada; olay örgüsü ise karşılıklı konuşma şeklinde verilmiştir.
E) Bireysel duygu ve düşüncelerin ifade edildiği metinde toplumun eleştirisi de vardır.

4. **Bu metindeki şahıslarla ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Zehra, toplumsal baskı altında ezilen, her şeyi sorgulamadan kabullenen silik bir tiptir.
B) Yazar, sosyal bir sorun olarak gördüğü kumalıkla ilgili fikrini, sözcüsü gibi kullandığı başkahramanı Zehra üzerinden ortaya koymaktadır.
C) Eserdeki tip ve karakterlerle metnin yazıldığı dönemde karşılaşılabılır, bu nedenle eser gerçekçidir.
D) Sosyal ortam ve çevre, Zehra'yı olumsuz etkilemiştir.
E) Zehra, değeri bilinmeyen Anadolu kadını; Halime ve diğer kadınlar ise kaderine razı olmuş kadınları temsil eder.

5. **Süha:** Ne oldu, neden iki yıl kaybettin?
Ayşim: Ne olacak, şakır şakır çaktım. Bu yıl da müzikle tarihten bütünlemeye kalmışım.
Süha: Müzikten mi?
Ayşim: Evet, bizim öğretmende kulak yok çünkü, müzik kulağı. Tam ben en dokunaklı sesimle şarkı söylemeye başlıyorum, "Kim o mendebur, kim gürültü ediyor?" diye bağıyor.
Süha: Peki gürültü yapan mendeburun sen olduğunu anlayınca öğretmen ne diyor?
Ayşim: Ne diyecek, "Kızım, şarkını müzik dersinde söyle!" diyor.
Süha: Efendim?
Ayşim: Ne yapayım ama ne zaman tarih dersi başlasa içimden böyle şarkı söylemek geliyor. Kaç yaşındasınız?
Süha: Otuz beş.
Ayşim: Ooo!..
Süha: Daha mı genç gösteriyorum?
Ayşim: Yoo, tam tersi.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kişilerin karakterlerini yansıtan, canlı konuşmalara yer verilmiştir.
 B) Yazar, etkili bir dil yakalamada açık sözlü ve vurdumduymaz oyun kişisinden yararlanmışır.
 C) Ayşim, duygularını özgürce ifade edebilen, kendisini birtakım kuralların sınırlayıcı, boğucu denetiminden uzak tutabilen biri olarak kurgulanmıştır.
 D) Yazar, eserini esprili söz üretmek ve mizah ortaya koymak için kurgulanmıştır.
 E) Oyundaki zaman, yaz aylarıdır; oyun kişilerinin rahat etmek, tatil yapmak istedikleri bir zaman dilimidir.

6. Cumhuriyet Dönemi yazarlarından. Edebiyata şiirle başlayan sanatçı, "Masal" ve "Kıt Kanaat" adlı iki şiir kitabı çıkarmış; sonra tamamen tiyatroya yönelmiştir. Tiyatrolarında yerel, ulusal, evrensel olay ve sorunları gözler önüne sermiştir. Eserlerinde "güç" kavramı üzerinde duran yazar, konu olarak özellikle bireyler arasında dar çevrede geçen hâkimiyet kurma gayretini işlemiştir. Tanrılar ve İnsanlar (Gılgamış), Tohum ve Toprak, Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe tiyatro eserlerinden birkaçıdır.

Bu parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Asena
 B) Turgut Özakman
 C) Necati Cumalı
 D) Refik Erduran
 E) Güngör Dilmen

7. (Oyunda, kardeşinin ölümü üzerine kalan malları kardeşinin karısına bırakmak istemeyen Hidayet Tanrıverdi'yle ona aracılık yapan İş Adamı Kemal Özarı ve Avukat Selman Hakgüder'in öyküsü anlatılmaktadır. Olay, avukatın yazihanesinde 1950 yılında İzmir'de geçmektedir. Aşağıda okuyacağınız parça, Selman Hakgüder ile Hidayet Tanrıverdi'nin avukatlık ücreti konusunda pazarlık yaptıkları bölümden alınmıştır.)

S. Hakgüder: Davayı iki bin liraya alırım. Bin lira peşin, bin lira dava sonunda. Kemalpaşa'ya gidip gelme taksi giderleri size ait.

H. Tanrıverdi: Sen hele davayı bir kazan Bey, bilirim ben senin hakkını nasıl ödeyeceğimi.

K. Özarı: (Girer.) Ne oldu, anlaşıyor musunuz?

H. Tanrıverdi: Yok Bey! Yok, yok, yok... O kadar para bende ne gezer? Çok para...

S. Hakgüder: Sizin kazanacağınız da çok... Benim istediğim sadece yüzde on...

Bu tiyatro metni için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Oyunda yer verilen çatışma, sıradan insanların birbiriyle ilişkisine dayanır.
 B) Oyunun kahramanları, kişiliklerine uygun bir şekilde konuşturulmuştur.
 C) Herkesin anlayabileceği, günlük hayatta kullanılan bir dil tercih edilmiştir.
 D) Yaşadığı çağa ve çevreye ayak uyduramayan bireyin bunalımları işlenmiştir.
 E) Her toplumda karşılaşılabilecek bir temaya yer verilmiştir.

8. Geleneksel tiyatronun kurallarını hiçe sayan, bir olayı canlandırmaktan çok, bir ses ve hareket düzeni olan, az olay ve çok mesaj vermeyi amaçlayan çağdaş tiyatro türü absürt tiyatrodadır. Zihinde cereyan eden zaman ele alınır. Kahramanların psikolojisi yansıtılırken insanın en kötü hâlinin portresi çizilir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada sözü edilen tiyatro türüne örnektir?

- A) Canlı Maymun Lokantası-Güngör Dilmen
 B) Fazilet Eczanesi-Haldun Taner
 C) Asiye Nasıl Kurtulur-Vasıf Öngören
 D) Ayak Bacak Fabrikası-Sermet Çağan
 E) Rumuz Goncağül-Oktay Arayıcı

